

ADAM NIEMCZYŃSKI

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
Jagiellonian University in Cracov
e-mail: upniemcz@cyf-kr.edu.pl

Psychologia narracyjna w odniesieniu do rozwoju człowieka Wstęp do zbioru trzech artykułów

Narrative Psychology in Relation to Human Development. Introduction to the Collection of Three Articles

Przedstawione tutaj trzy artykuły są pokłosiem 6. dyskusji panelowej dotyczącej teorii rozwoju człowieka, której tytuł brzmiał „Psychologia narracyjna o rozwoju”. w toku obrad XXIX Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Rozwojowej, która odbyła się w 2021 roku pod egidą Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego i Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka. Mamy w tym zbiorze wykład prof. dr hab. Elżbiety Dryll, który jest autorskim przedstawieniem znaczenia psychologii narracyjnej dla psychologii rozwoju człowieka i został przygotowany na zaproszenie piszącego te słowa. Z czterech wygłoszonych komentarzy wykładu z zaproszonego w tym celu panelu dyskusyjnego mamy artykuł dra Mariana Olejnika i nadzieję na druk w przyszłości artykułów z pozostałych wypowiedzi, gdy tylko będą nadesłane. Publikowany tutaj trzeci artykuł zawiera odniesienie się autora, A. Niemczyńskiego, do obu wspomnianych powyżej artykułów i do głównego źródła kontrowersji, jaka się w nich zarysowała – jego zdaniem – pomiędzy E. Dryll i M. Olejnikiem w tytułowej kwestii. Dryll umiejscawia narracje o rozwoju w obiektywnej sferze kultury; Olejnik zdaje się skłaniać ku przekonaniu o subiektywnej naturze narracji o rozwoju. Niemczyński wskazuje na zasadniczą różnicę pomiędzy jakkolwiek

narracją o rozwoju a twierdzeniami psychologii o rozwoju psychiki, umysłu i osobowości człowieka. Narracje odnoszą się do biegu życia, w toku którego dokonuje się też rozwój. Bieg życia nie jest jednak rozwojem osób przechodzących przez kolejne fazy jego cyklu. Twierdzenia psychologii rozwoju człowieka dotyczą zmian o charakterze rozwojowym. Rozwój umysłu i osobowości człowieka w realnym świecie kultury i cywilizacji nie jest biegiem życia jednostkowego. Narracje biograficzne o życiu indywidualnych osób to inne przedsięwzięcie niż poznanie psychologiczne rozwoju tychże osób. Mamy zatem trzy stanowiska, a nie wyczerpują one z pewnością mnogości punktów widzenia, z jakich można i warto rozpatrzyć znaczenie badania rozwoju jako tworzenie narracji o charakterze biograficznym.

Przedstawiany zbiór jest przykładem naukowego dyskursu o naukowym badaniu. Każde naukowe badanie, nie tylko psychologiczne, staje się przedmiotem takiego dyskursu. A gra w nim toczy się o uznanie badania za naukowe oraz – jeśli jest uznane za naukowe – o uznanie naukowej wartości rezultatów tego badania. Rozstrzygnięcie zapada o tyle, o ile głosy oceniające badanie i jego rezultaty wyrażają uzgodnione posłużenie się tymi samymi kryteriami oceny. Innymi słowy, potrzebne jest uz-

godnienie kryteriów oceny wartości poznawczej naukowych twierdzeń, a do tego niezbędne jest wyjaśnienie, co to jest wartość poznawcza, jak ją osiągnąć i po czym poznać, że ją osiągnęliśmy i możemy ciesząc się nią twierdzenia uznać za wkład do korpusu wiedzy psychologicznej.

Można przedstawić zarysowaną sytuację w uproszczeniu jako (1) poziom tego, co jest do naukowego poznania; (2) poziom tego, co jest naukowym poznaniem; oraz (3) poziom tego,

jak przekonać się, że to, co ma być naukowym poznaniem, jest tym rzeczywiście.

Na pierwszym poziomie mamy rozwój psychiczny człowieka jako obiekt poznania naukowego. Na drugim mamy naukowy opis tego obiektu albo – inaczej mówiąc – naukową narrację o nim. Na trzecim poziomie mamy rozstrzygnięcie, czy naukowy opis obiektu lub narracja o obiekcie jest jego poznaniem. Należy zauważyć, iż cokolwiek naukowcy robią dla poznania psychicznego rozwoju człowieka,

First View